

ใต้เกษตร

ฉบับที่ 13 ประจำเดือนกันยายน 2564
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8
กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผลงานเด่น

สวพ.8

2564

ใต้เกษตร

ฉบับที่ 13 ประจำเดือนกันยายน 2564
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8
กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แหล่งกันก่อน กับ ผอ. สวพ.8

วัดคน วัดใจ

วัด!! คำเดียวสั้นๆ แต่ทำให้เราคิดไปได้หลายอย่าง ตั้งแต่ที่พระอยู่ ไปจนถึงกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งขนาดของปริมาณอันหนึ่ง แต่ก็แปลก เมื่อเอาไปรวมกับ “คน” และ “ใจ” แล้วมันกลับให้ความรู้สึกในความหมายอีกแบบหนึ่ง ซึ่งออกไปในเชิงนามธรรมเสียมากกว่าปริมาณที่มีหน่วย นับได้ วัดคน มีคำกล่าวมาให้ดูที่ผลของงาน แต่วัดใจนี้สีจะดูที่อะไรดี ดูที่ความจริงใจ? หรือดูที่ความกล้า? หรือจะดูที่ความเข้าใจจิตใจผู้อื่นด้วยการไม่ฝืนใจเขาให้ตนได้ตามที่ต้องการ ทั้งที่ต้องข้ามข้อกำหนดกฎเกณฑ์โดยไม่ต้องมองว่า อะไรยุติธรรม อะไรยุติธรรม การกระทำที่เกิดประโยชน์กับคนหนึ่งคนแต่เป็นโทษกับคนอื่นอีกหลายคนก็เป็นการวัดใจของคนทีกระทำได้เหมือนกันว่า มีจิตใจอย่างไร แต่จะทำอย่างไรได้ในเมื่อ

“จิตมนุษย์นี้ไซ้รู้ ยากแท้หยั่งถึง”

ดร.จิระ สุวรรณประเสริฐ

บทบรรณาธิการ

ได้เกษตร ฉบับเดือนกันยายน 2564 ซึ่งเป็นเดือนสิ้นปีงบประมาณ จึงถือว่าเป็นฉบับพิเศษฉบับหนึ่ง ที่จะนำเอาผลการดำเนินงานเด่น ๆ ในรอบปีของหน่วยงานในสังกัด คือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัดทั้ง 8 ศวพ และกลุ่มต่างๆ มานำเสนอให้ได้ทราบกัน

โดยภารกิจของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร คือวางแผนงานและโครงการวิจัยและพัฒนาพืช ศึกษา วิจัยและพัฒนา พืช รวมทั้งทดสอบเทคโนโลยีการเกษตรแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ให้บริการวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ และรับรองดิน น้ำ พืช ปุ๋ย สารเคมีการเกษตร ผลิตผล ผลิตภัณฑ์พืช และมาตรฐานสินค้าเกษตร ควบคุมและกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายที่กรมรับผิดชอบ เป็นศูนย์บริการข้อมูลด้านวิชาการเกษตรให้แก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

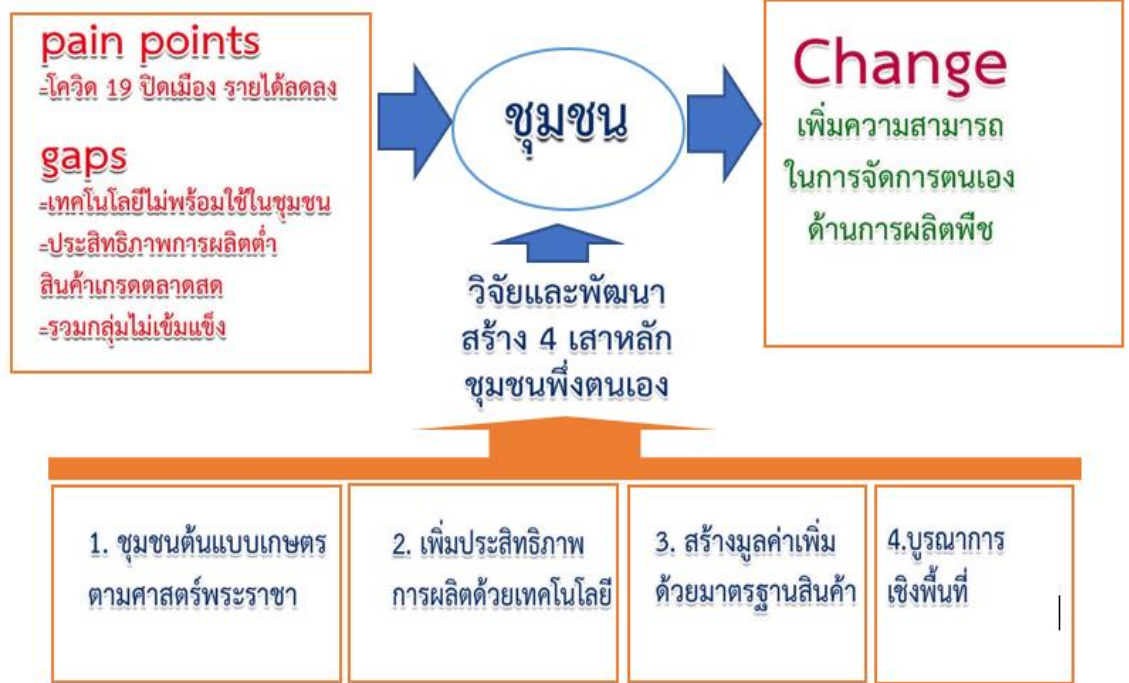
ขอบคุณที่ติดตามครับ

ธัชธาวินท์ สระรุโณ

สวพ.8 : 2021

วิจัยและพัฒนาสร้างชุมชนเข้มแข็ง

สวพ.8 : 2021 วิจัยและพัฒนาสร้างชุมชนเข้มแข็ง

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 สงขลา กรมวิชาการเกษตร รับผิดชอบการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ คือ นราธิวาส ปัตตานี และยะลา กลุ่มภาคใต้ฝั่งตะวันออก คือ สงขลา และพัทลุง กลุ่มภาคใต้ฝั่งตะวันตก คือ ตรัง และสตูล โดยมี ศวพ.จังหวัด 8 แห่ง คือ จังหวัดละ 1 แห่ง ยกเว้นในจังหวัดนราธิวาสมี ศวพ.เรือเสาะเพิ่มมาอีก 1 แห่ง

ดร. จิระ สุวรรณประเสริฐ ผู้อำนวยการ สวพ.8 ได้กำหนดนโยบายสำคัญในการวิจัยและพัฒนาในปี 2564 คือ **วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง** ทั้งนี้เพื่อให้สนองกับนโยบายกรมวิชาการเกษตรที่ให้ สวพ. วิจัยแก้ปัญหาของพื้นที่แบบ ชุมชนมีส่วนร่วม และสนองแผนชาติ 20 ปีในการมุ่งให้ชุมชนเกษตรเพิ่มความสามารถในการจัดการตนเอง และนโยบายของพื้นที่จังหวัดต่างๆ ที่ต้องการให้เกิดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา ในการแก้ปัญหาชุมชน (pain points) ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ทำให้มีรายได้ลดลง และส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ และสังคม โดยเป้าหมายการวิจัยและพัฒนา (change) คือการช่วยให้ชุมชนมีความสามารถในการจัดการตนเองทางการผลิตพืชได้เพิ่มขึ้น ซึ่งพบว่ามีช่องว่าง (gaps) ระหว่างการพัฒนาไปสู่เป้าหมาย เช่น เทคโนโลยีไม่พร้อมใช้ในชุมชน ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ชุมชนไม่เข้มแข็ง การวิจัยจึงมุ่งการสร้างคามมั่นคงทางการผลิตพืชโดยการให้ชุมชนยืนบน 4 เสาที่มั่นคงขึ้น

1. ด้านการพัฒนา ชุมชนต้นแบบ เกษตรตาม ศาสตร์พระราชา

“ไร่แดงโมเดล”

คือ รูปแบบการพัฒนาการผลิตพืชโดยนำศาสตร์พระราชาราชและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการผลิตพืชให้พอเพียงและยั่งยืน โดยการวิจัยได้รวมกลุ่มเกษตรกร พัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปน้ำตาลโตนดไร่แดง พัฒนาการปลูกถั่วเขียว-ปอเทือง-ข้าว และปรับนาเป็นร่องสวน การพัฒนา 9 พืชผสมผสานและเกษตรผสมผสานด้วยเทคโนโลยีกรมวิชาการเกษตรผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาฟาร์มต้นแบบ และพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ผลวิจัยสรุปนวัตกรรมเชิงกระบวนการในการพัฒนาชุมชนเกษตรพึ่งตนเอง “ไร่แดงโมเดล” คือ **เสาหลักที่ 1 พัฒนาชุมชนเข้มแข็ง** เพื่อให้ชุมชนมีพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาการผลิตพืช และจะเป็นตัวเร่งให้การพัฒนาต่างๆ สำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยมีวิธีการดำเนินงาน คือ จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พัฒนาฟาร์มต้นแบบ พัฒนาเกษตรกรผู้นำ และจัดเวทีวิจัยสัญจร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตพืชในไร่นาเกษตรกร **เสาหลักที่ 2 พัฒนา 9 พืชผสมผสานและเกษตรผสมผสานพอเพียง** เพื่อให้มีพืชเพียงพอต่อการดำรงชีพที่พอเพียง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยมีการพัฒนากระบวนการปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และพัฒนาระบบเกษตรผสมผสาน คือกลุ่มพืชรายได้ พืชอาหาร พืชอาหารสัตว์ พืชสมุนไพร สุขภาพ พืชสมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูพืช พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น พืชใช้สอย พืชพลังงานและเชื้อเพลิง **เสาหลักที่ 3 พัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า** เพื่อพัฒนาสินค้าให้มีมูลค่ารายได้เพิ่มขึ้น โดยมีวิธีการดำเนินงาน คือผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดีเกรดพรีเมียม รับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร พัฒนาการแปรรูปสินค้าที่มีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น พัฒนaborrjughnt สร้างตราสินค้า

สร้างแบรนด์สินค้า เสาหลักที่ 4 เชื่อมโยงการผลิตพืชกับการท่องเที่ยวชุมชนและเครือข่ายการพัฒนาต่างๆ เพื่อดึงพลังจากภายนอกชุมชน หรือพลังจากภาคเกษตร เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาการผลิตพืช โดยมีวิธีการดำเนินงาน คือเชื่อมโยงการผลิตของชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน บูรณาการงานเกษตรของชุมชนกับงานทางวิชาการและงานส่งเสริม เชื่อมโยงการผลิตกับการตลาดทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เชื่อมโยงชุมชนกับภาคสื่อสารมวลชน การประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ ผลการวิจัยทำให้คะแนนความพอเพียงเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.41 รายได้ภาคเกษตร 101,017 บาท/ครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากก่อนพัฒนา ร้อยละ 10.59 รายจ่ายทางการปลูกพืชลดลงร้อยละ 50.72 ความหลากหลายของการผลิตพืชเพิ่มขึ้น ร้อยละ 15.15

เสาหลักที่ 1
พัฒนาชุมชนเข้มแข็ง
ยึดทฤษฎีเกษตรพอเพียง
พัฒนาภาคเกษตร
พัฒนาภาคบริการ
พัฒนาภาคอุตสาหกรรม
จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

เสาหลักที่ 2
พัฒนา 9 พืชผสมผสานพอเพียง
กลุ่มพืชรายได้ พืชอาหาร พืชอาหารสัตว์ พืชสมุนไพร สุขภาพ พืชสมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูพืช พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น พืชใช้สอย พืชพลังงานและเชื้อเพลิง

เสาหลักที่ 3
พัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า
ผลิตสินค้าคุณภาพดี
รับรองมาตรฐานสินค้า
พัฒนาการแปรรูป
พัฒนาช่องทางที่
สร้างตามสินค้า
สร้างอัตลักษณ์สินค้า

เสาหลักที่ 4
เชื่อมโยงการผลิตพืชกับการท่องเที่ยวชุมชนและเครือข่ายชุมชน
จัดการท่องเที่ยวชุมชน
จัดการตามสินค้า
เชื่อมโยงงานวิชาการและส่งเสริม
เชื่อมโยงท่องเที่ยวชุมชน
เชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชน

นำ 23 หลักการของพ่อ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการผลิตพืชให้เพียงพอ

การจัดการแมลงดําหนามแบบผสมผสาน

ด้วยแตนเบียนอะซีโคเดส ฮีสพินารัม (*Asecodes hispinarum*) แตนเบียน เตตรัสติคัส บรอนทิสปี (*Tetrastichus brontispae*) พบว่า หลังการดำเนินโครงการฯ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีที่ได้รับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปลูกและการพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีปริมาณมากยิ่งขึ้น ลดต้นทุนการผลิตในเรื่องการควบคุมศัตรูพืชโดยการไม่ใช้สารเคมี เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 10% ของรายได้จากผลผลิตต่อไร่ รวมไปถึงสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่มีความสนใจให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องได้

2.ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยี

เทคโนโลยีเด่นที่ได้นำมาขับเคลื่อนการพัฒนาการผลิตพืชในพื้นที่จะเน้นที่พืชทางเลือกที่นอกเหนือจากยางพารา ลองกอง มังคุด ได้แก่

มะพร้าว สงขลา ปัตตานี สตูล

การใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ส่งผลให้ผลผลิตมะพร้าวน้ำหอมเพิ่มมากขึ้นเฉลี่ย 3 ปี คือ กรรมวิธีแนะนำให้ผลผลิต 3,776 ผล/ไร่ ในขณะที่กรรมวิธีเกษตรกรให้ผลผลิต 3,186 ผลต่อไร่ มีความหวานเฉลี่ย 7.3 องศาบริกซ์ สูงกว่าวิธีเกษตรกรที่มีความหวาน 6.9 องศาบริกซ์ ส่วนมะพร้าวอุตสาหกรรม กรรมวิธีแนะนำให้ผลผลิต 1,176 ผลต่อไร่ กรรมวิธีเกษตรกรให้ผลผลิต 817 ผลต่อไร่ ให้น้ำมันมะพร้าวมีความหนา ถึง 1.19 เซนติเมตร และมีเปอร์เซ็นต์น้ำมันมากขึ้นถึง 56 % ซึ่งมากกว่าในวิธีของเกษตรกร ในส่วนของรายได้สุทธิ มะพร้าวน้ำหอม กรรมวิธีแนะนำมีรายได้สุทธิ 15,701 บาทต่อไร่ ส่วนกรรมวิธีเกษตรกรมีรายได้สุทธิ 15,103 บาทต่อไร่ และมะพร้าวอุตสาหกรรม กรรมวิธีแนะนำมีรายได้สุทธิ 7,675 บาทต่อไร่ กรรมวิธีเกษตรกรมีรายได้สุทธิ 5,392 บาทต่อไร่

การพัฒนาแปลงแม่พันธุ์มะพร้าว

จัดทำแปลงพ่อแม่พันธุ์มะพร้าวเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตต้นพันธุ์มะพร้าวพันธุ์ดี ได้สร้างแปลงแม่พันธุ์มาลัยเหลืองต้นเดี่ยว พื้นที่ 50 ไร่ จำนวน 1,250 ต้น ในพื้นที่ ศวพ.สตูลสำหรับเป็นแปลงผลิตพันธุ์มะพร้าวลูกผสมชุมพร 2 ซึ่งมีพ่อแม่พันธุ์มะพร้าวเป็นพันธุ์ไทยต้นสูง การประเมินการผลิตพันธุ์แปลงแม่พันธุ์มะพร้าวพันธุ์มาลัยเหลืองต้นเดี่ยว ซึ่งลักษณะประจำพันธุ์ของต้นแม่พันธุ์มาลัยเหลืองต้นเดี่ยวโดยทั่วไปมีอายุการออกจั่น หรือการบานของจั่นแรกครบ 50 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนต้นที่ปลูกทั้งหมดเมื่ออายุโดยเฉลี่ย 30 เดือน

โดยพื้นที่ปลูกแปลงแม่พันธุ์มลายูสีเหลือง ต้นเตี้ยมีอายุต้นแม่พันธุ์ 6 ช่วงอายุ ด้วยกันคือ 3, 10, 16, 18, 24 และ 30 เดือน จากการประเมินต้นแม่พันธุ์มลายูสีเหลืองต้นเตี้ย พบว่า จำนวนต้นแม่พันธุ์ที่พร้อมผลิตผลพันธุ์และต้นกล้า แบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ปี 2564-2565 จำนวน 870 ต้น และจะออกจันครบตามจำนวนต้นที่ปลูกทั้งหมด ในระยะที่ 2 ปี 2566-2567 จำนวน 380 ต้น รวมทั้งสิ้น 1,250 ต้น จะเริ่มทำการผสมพันธุ์ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2564 ช่วงแรกจะขอรับละอองเกสรพันธุ์ไทยต้นสูงจากศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสงขลา หลังจากทำการผสมเกสรใช้ประมาณประมาณ 1 ปี ต้นพันธุ์มะพร้าวพันธุ์ชุมพร 2 ชุดแรกสามารถจำหน่ายได้ประมาณเดือนพฤษภาคม 2566

ส้มโอหอมควนลัง GI สงขลา

พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตโดยพบว่าวิธีแนะนำจะให้ น้ำหนักผลผลิตเฉลี่ยสูงกว่ากรรมวิธีของเกษตรกร โดยมีน้ำหนักผลผลิตเฉลี่ย 2,152 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่กรรมวิธีของเกษตรกร มีน้ำหนักผลผลิตเฉลี่ย 1,664 กิโลกรัมต่อไร่ มีค่าความหวานเฉลี่ย 11.5 องศาบริกซ์ สูงกว่าวิธีเกษตรกรมีค่าความหวานเฉลี่ย 10.2 องศาบริกซ์ มีรายได้สุทธิเฉลี่ย 118,834 บาทต่อไร่ สูงกว่ากรรมวิธีเกษตรกรมีรายได้สุทธิเฉลี่ย 89,202 บาทต่อไร่

กาแฟโรบัสตา สงขลา

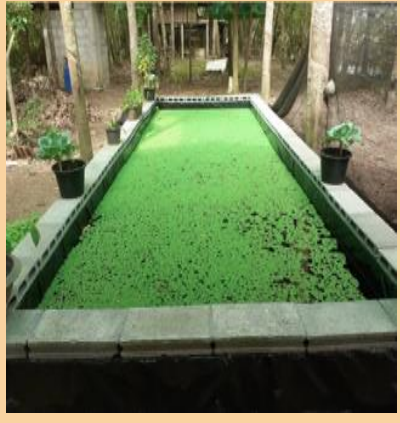
โดยปลูกกาแฟร่วมยางพาราแบบตัดต้นยางออกแบบ ตัด 1 แถว เว้น 1 แถว พบว่า ต้นกาแฟที่ปลูกแบบแถวเดียวห่างจากต้นยางพารา 6.5-7 เมตร ต้นกาแฟมีความสูง 144 เซนติเมตร และความกว้างทรงพุ่ม 87.58 เซนติเมตร ส่วนการปลูกกาแฟร่วมกับการปลูกทุเรียน หรือ ลองกอง พบว่า ไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นกาแฟในช่วง 3 ปีแรก ปลูกได้ทั้งแบบ 1 แถว และแบบ 2 แถว

ข้าว พัทลุง

นำเทคโนโลยี แหนแดง ปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์-ทู และหัวเชื้อย่อยสลายวัสดุอินทรีย์ ไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่จังหวัดพัทลุง พบว่า ข้าวในกรรมวิธีแนะนำมีการเจริญเติบโตด้านความสูง และให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงกว่ากรรมวิธีเกษตรกร ส่งผลทำให้เกษตรกรมีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มสูงขึ้นตามมา ดังนั้น เทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ แหนแดง ปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์-ทู และหัวเชื้อย่อยสลายวัสดุอินทรีย์ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสามารถนำไปปรับใช้เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกข้าวได้

รายการ	แนะนำ	เกษตรกร
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	824	718
รายได้เฉลี่ย (บาท/ไร่)	5,379	4,703
ต้นทุนเฉลี่ย (บาท/ไร่)	2,906	2,350
รายได้สุทธิเฉลี่ย (บาท/ไร่)	2,473	2,354

อบรมให้ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ และการผลิตชีวนทรีย์ ในการควบคุมศัตรูพืช เช่น ไล่เดือนฝอยสายพันธุ์ไทย และการผลิตแทนแดง เพื่อเป็นปุ๋ยชีวภาพ มีเกษตรกรอินทรีย์ดีเด่นระดับชาติ คือ นายเมธี บุญรักษ์ เกษตรกร ชนิดสินค้า : ลองกอง สละ มังคุด มีการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าไม้ผลเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดนราธิวาส เพื่อให้ผลผลิตไม้ผลของเกษตรกรได้รับความเชื่อมั่นทางด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้กับเกษตรกรรวมถึงช่วยเพิ่มโอกาสและช่องทางการจำหน่ายให้แก่เกษตรกร

3. การสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยมาตรฐานสินค้า

ประกอบด้วยการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้า การพัฒนาห้องปฏิบัติการ และการควบคุมมาตรฐานปัจจัยการผลิต

การยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน

ตรวจสอบรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP 3,838 แปลง รับรองเกษตรอินทรีย์ 77 แปลง รับรองโรงคัดบรรจุ/แปรรูปผัก/ผลไม้ตามมาตรฐาน GMP / HACCP 6 โรง มีการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในทุกจังหวัด เช่น จังหวัดนราธิวาส โดย

การตรวจสอบพืชและ ปัจจัยการผลิต

ห้องปฏิบัติการกลุ่มพัฒนาการ
ตรวจสอบพืชและปัจจัยการผลิต ได้
ให้บริการวิเคราะห์ตรวจสอบรับรอง

ปัจจัยการผลิต ดิน พืช น้ำ ปุ๋ย วัตถุอันตรายทางการเกษตร
สารพิษตกค้างทางการเกษตร จุลินทรีย์ปนเปื้อน และสารพิษจากเชื้อ
รา โดยสามารถให้บริการวิเคราะห์ตรวจสอบได้ทั้งสิ้น 2,657 ตัวอย่าง
ให้กับเกษตรกร ผู้ประกอบการ นักวิจัย และหน่วยงานราชการต่าง
ๆ ในพื้นที่ ภายใต้การบริการที่ถูกต้อง แม่นยำ น่าเชื่อถือตาม
มาตรฐานสากล ISO/IEC 17025 โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการวิเคราะห์
ปุ๋ย ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 : 2005 จาก กรม
วิทยาศาสตร์บริการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน ในเวอร์ชัน
ISO/IEC 17025 : 2017 ซึ่งเป็นเวอร์ชันล่าสุด

การดำเนินงานควบคุม กำกับ ดูแล บังคับใช้กฎหมาย ตามพระราชบัญญัติปุ๋ย วัตถุอันตราย และพันธุ์พืช

ให้บริการออกใบอนุญาตตาม พ.ร.บ. 3 ฉบับ รวมออกใบอนุญาต
ทั้งสิ้น 2,667 ฉบับ เป็นใบอนุญาตขายปุ๋ย 1,227 ฉบับ ใบอนุญาตมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย 657 ฉบับ และใบอนุญาตขายเมล็ดพันธุ์
ควบคุม 783 ฉบับ การตรวจสอบสถานประกอบการจำหน่ายปัจจัยการ
ผลิตทางการเกษตร แบ่งเป็น การตรวจร้านปกติ 733 ครั้ง การตรวจ
ประเมินและตรวจติดตามร้านที่เข้าร่วมโครงการ Q-Shop 75 ครั้ง
การตรวจโรงงานผู้ผลิตปุ๋ย 11 ครั้ง ตรวจสอบเพาะกล้าปาล์มน้ำมัน
40 แปลง

รายการตรวจวิเคราะห์	ตัวอย่าง
ธาตุอาหารในดิน	953
ธาตุอาหารในพืช	746
ธาตุอาหารในน้ำ	20
ธาตุอาหารในปุ๋ยเคมี	140
ธาตุอาหารในปุ๋ยอินทรีย์	23
สารพิษตกค้างในพืช ดิน และน้ำทั่วไป	227
วัตถุอันตรายทางการเกษตร	19
จุลินทรีย์ปนเปื้อนในผลผลิตทั่วไป	100
สารพิษจากเชื้อราวิธีไอโซล่า	90
จำแนกสายพันธุ์จุลินทรีย์ (ซีวโมเลกุล)	34
สารพิษตกค้างและจุลินทรีย์ปนเปื้อนในพืช	294
รับรอง GAP	
ธาตุอาหารในปุ๋ยเคมีตามพรบ.	11

4. งานบูรณาการ เชิงพื้นที่

ประกอบด้วย การบูรณาการงาน
กับจังหวัด งานร่วมกับหน่วยงานความ
มั่นคงในโครงการพระราชดำริ และงาน
พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การบูรณาการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับงาน ตามยุทธศาสตร์จังหวัดตรัง

ศวพ.ตรัง ร่วมกับจังหวัดตรัง ในโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้า
เกษตรปลอดภัย ดำเนินการจัดทำศูนย์เรียนรู้การผลิตด้านการเกษตร
และผลิตชีวภัณฑ์ภายในศูนย์ฯ มีการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการ
ผลิตด้านการเกษตรให้แก่ตัวแทนเกษตรกร มีการสร้างแปลงต้นแบบ
หมู่บ้านวิชาการเกษตรจำนวน 10 อำเภอๆ ละ 1 จุด มีการนำ
เทคโนโลยี วัสดุทางการเกษตรและชีวภัณฑ์ทางการเกษตร สนับสนุน
เกษตรกรต้นแบบแต่ละอำเภอ เพื่อกระจายความรู้และชีวภัณฑ์ให้
เครือข่ายเกษตรกรภายในชุมชนต่อไป

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่
ระบบเกษตรอินทรีย์ มีการผลิตชีวภัณฑ์และกระจายชีวภัณฑ์สู่ชุมชน
แต่ละอำเภอรวม 10 อำเภอ และมีการรวบรวม อนุรักษ์พันธุ์กรรม
พริกไทย แปลงต้นแบบการผลิตพริกไทยพันธุ์ปะเหลียน โครงการ
ส่งเสริมแปลงขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น มีการจัดทำแปลงเพื่อผลิตแม่พันธุ์
สะตอพันธุ์ตรัง 1 และพริกไทยพันธุ์ปะเหลียน ให้มีปริมาณเพียงพอต่อ
การกระจายพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป นำไปขยายพันธุ์หรือ
นำไปปลูกเพื่อเพิ่มรายได้ต่อไป โครงการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร
สู้ภัยโควิด-19 มีการเตรียมกล้าพันธุ์กระชาย ฟ้าทะลายโจร เพื่อส่ง
มอบให้แก่หน่วยงาน ประชาชนผู้สนใจนำไปปลูกและขยายพันธุ์
ต่อไป

การบูรณาการกับหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริฯ จังหวัดยะลา

ในฟาร์มตัวอย่างธารโต อำเภอธารโต จังหวัดยะลา ได้
ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวานพันธุ์สงขลา 84-1
เทคโนโลยีการผลิตพืชผัก เทคโนโลยีการผลิตทุเรียน ทำให้ฟาร์มมี
รายได้เพิ่มขึ้นและสามารถนำมาเป็นเงินทดแทนการจ้างเกษตรกรผู้
ทำงานอยู่ภายในฟาร์มตัวอย่าง ผลสำเร็จฟาร์มตัวอย่างสามารถมี
รายได้ต่อปีโดยประมาณ 200,000 – 300,000 บาท จากการเรียนรู้
เทคโนโลยีการผลิตพืชต่างๆ ที่เข้าไปถ่ายทอดเทคโนโลยีเชิงปฏิบัติการ
เกษตรกรเรียนรู้เทคโนโลยีจากการอบรมเชิงปฏิบัติการและสามารถ
นำความรู้ไปต่อยอดทำการเกษตรที่บ้านหลังเลิกงานในฟาร์มตัวอย่าง
สามารถสร้างรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2,000 – 3,000 บาท เกษตรกรได้
เรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืชทั้งยังได้เรียนรู้การจัดการโรคและแมลง
ศัตรูพืช และได้นำไปปรับใช้ในแปลงสวนของตนเองเพื่อเพิ่มรายได้
ให้แก่ครอบครัวอีกทาง

กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตส้มโอปลูกยะรัง
 กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตส้มจุกพี้อัตลักษณ์ชายแดนใต้
 กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดหวาน พันธุ์ สงขลา 84-1 และกิจกรรมการผลิตเห็ดเสริมรายได้

ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการพัฒนาการผลิตจนทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดี มีอำนาจต่อรองด้านราคา ผลผลิตกับตลาด เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประกอบอาชีพด้านการผลิตพืชได้อย่างยั่งยืน นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นระหว่างภาครัฐกับชุมชน สร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค ส่งผลให้เกษตรกรมีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น จากความสำเร็จของเกษตรกรที่เข้าร่วม

โครงการสามารถเป็นต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตพืชของกรมวิชาการเกษตรให้กับเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น

การบูรณาการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขยายผลเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรโดยร่วมกับเกษตรกรนำองค์ความรู้ของกรมวิชาการเกษตรไปพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช โดยมีเกษตรกรร่วมทำแปลงขยายผลเทคโนโลยีการผลิตพืช จำนวน 459 ราย พื้นที่ 731 ไร่ จำนวน 70 โรงเรือน ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณและคุณภาพดีขึ้น โดยเกษตรกรที่ร่วมทำแปลงขยายผลเทคโนโลยีฯ ได้ผลผลิตสูงกว่าข้อมูลผลผลิตเฉลี่ยในแปลงเกษตรกร 4 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้/ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

นอกจากนี้เกษตรกรยังได้รับความรู้จากการฝึกอบรมจำนวน 7,647 ราย โดยเกษตรกรได้รับคะแนนหลังการอบรมตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ร้อยละ 96.36 และมีการเรียนรู้ผ่านแปลงต้นแบบจำนวน 1,667 ราย

การติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการดำเนินงานของโครงการฯ และ ด้านการนำความรู้จากการเข้าร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์ พบว่าระดับความพึงพอใจการดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 คะแนน ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเทคโนโลยีที่นำไปพัฒนาชุมชนได้แก่ กิจกรรมกาแพชชายแดนใต้ทางเลือกใหม่สู่รายได้ที่ยั่งยืน กิจกรรมถั่วลิสงพืชทางเลือกสู่รายได้ที่ยั่งยืน กิจกรรมผักปลอดภัย ตลาดสดใส เสริมรายได้ให้ชุมชน กิจกรรมการเพิ่มมูลค่าสมุนไพร สร้างรายได้ที่ยั่งยืน กิจกรรมการผลิตหน่อพันธุ์กล้วยหินคุณภาพ กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน กิจกรรมการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุเรียน

การบูรณาการขับเคลื่อนสงขลาเมืองสมุนไพร ต้านโควิด 19 ร่วมกับท้องถิ่น

สวพ.8 ได้ทำการขับเคลื่อนพืชสมุนไพรชุมชนต้านโควิด 19 ฟ้าทะเลลาย
โจระ กระจายขาว และ ชิง โดยดำเนินการพัฒนาต้นแบบ 4 รูปแบบ
คือ

รูปแบบที่ 1 พัฒนาต้นแบบพืชสมุนไพรต้านโควิด 19 คริวเรือนละ
100 ต้น เพื่อใช้ในครัวเรือน แบ่งปันในชุมชน เป็นแหล่งขยายพันธุ์
และเป็นรายได้เสริม

รูปแบบที่ 2 พัฒนาต้นแบบสมุนไพรชุมชน ปลูกและบริหารจัดการใน
รูปแบบกลุ่ม เช่น วัด และกลุ่มเกษตรกร ปลูกฟ้าทะเลลายโจระ 200-
1,000 ต้น/กลุ่ม

รูปแบบที่ 3 พัฒนาต้นแบบฟ้าทะเลลายโจระเชิงพาณิชย์ รายละ 1,000
ต้น ปลูกเพื่อการผลิตผงฟ้าทะเลลายโจระแคปซูล จำหน่าย เป็นรายได้
และแบ่งปันในชุมชน

รูปแบบที่ 4 การศึกษาการปลูกสมุนไพรในโรงเรียน ศึกษารูปแบบ
การปลูก การให้น้ำ การจัดการภายใต้สภาพโรงเรียน

ผลจากการพัฒนาต้นแบบได้นำไปสู่การขยายผลความร่วมมือกับ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จัดทำโครงการ “สงขลา เมือง
สมุนไพรต้านโควิด 19” โดย MOU ร่วมกับ สำนักงานเกษตรจังหวัด
สงขลา สำนักงานสาธารณสุขสงขลา โรงพยาบาลสิงหนคร คณะเภสัช
ศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ สมาพันธ์เกษตรกรมยั้งยืน
สงขลา และร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาพืชสมุนไพร
เป้าหมาย จำนวน 127 ตำบล ของจังหวัดสงขลา

บทสรุป สวพ.8 : 2021 วิจัยและพัฒนา สร้างชุมชนเข้มแข็ง และแนวทางการ ขับเคลื่อนปี 2022

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างยังคงจะได้รับ

ผลกระทบจากโควิด 19 ที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร เศรษฐกิจ สังคมในพื้นที่ ตลอดจนการทำงานวิจัยและพัฒนา ร่วมกับชุมชน ในด้านการวิจัยและพัฒนา สวพ.8 จึงได้นำแนวทางตาม “แผนแม่บท เฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 – 2565” ที่ได้กำหนดเป้าหมาย “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience) สำหรับด้านเกษตร คือพัฒนาการผลิตพืชในชุมชนเกษตรให้ **พร้อมรับ (Cope)** เช่น สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรสามารถเข้าถึงตลาดและผู้บริโภค **ปรับตัว (Adapt)** สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งให้เกษตรกรเรียนรู้การใช้เครื่องมือทางการตลาดออนไลน์ในการสร้างรายได้ **เปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโต (Transform)** โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าเกษตร ผลิตสินค้าที่เชื่อมโยงกับการบริการทางการแพทย์ เป็นต้น นอกจากนี้จะมีการนำ **“โมเดลเศรษฐกิจ BCG”** มาขับเคลื่อนงานวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ ด้านชุมชนต้นแบบจะพัฒนาชุมชนต้นแบบความมั่นคงทางอาหารครบวงจร ด้านเทคโนโลยีการผลิตเน้นพืชอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยมาตรฐานสินค้าเน้นเพื่อเกษตรปลอดภัยเกษตรอินทรีย์ ด้านการบูรณาการเน้นการเชื่อมโยงผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งสร้างเครือข่ายนักวิจัยภายนอก เช่น จังหวัด ท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และผู้ประกอบการ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิถีใหม่ในการขับเคลื่อนงานวิจัย เช่น เพิ่มการสร้างงานวิจัยพื้นฐานในพื้นที่ศูนย์วิจัยให้เป็นฐานการเรียนรู้ชุมชน และการสร้างแพลตฟอร์ม/เครือข่ายการเผยแพร่ผลงานวิจัยแบบดิจิทัล ทดแทนวิถีเดิม เป็นต้น

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพหุอง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเรือเสาะ

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร

กลุ่มวิชาการ

กลุ่มถ่ายทอดฯ

กลุ่มพัฒนาฯ

กลุ่มควบคุมฯ

กลุ่มประสานฯ

กลุ่มจัดการพื้นที่

